

Slovenski dom

Štev. 208

V Ljubljani, četrtek 12. septembra 1940

Leto V

Predsednik angleške vlade govori o bližnjem nemškem napadu in o angleški pripravljenosti

London, 12. sept. o. Reuter: Angleški ministrski predsednik Churchill je imel včeraj po radiu govor, v katerem je dejal: Nemška letala, ki prihajajo val za valom nad Anglijo, prestrežejo naša lovska letala in izgube v aparatih znašajo 5:1, glede pilotov pa 6:1 v naš prid. Ta napor, da bi Nemci zagospodarili podnevi nad Anglijo, je odločujoče dejstvo za to vojno. Dosedaj to Nemcem ni uspelo. Ta poskus jih je drago veljal in mi se čutimo mnogo močnejše, kakor takrat, ko se je začel ta hudi boj. Nobenega dvoma ni, da Nemci uporabljajo svoje bojne sile v veliki meri in če bodo tako naprej nadaljevali, bodo s časoma uničili bistveni del svojega letalstva. To nam bo dalo veliko prednost.

Nemčija se na veliko pripravlja na napad. Več sto vlačilcev vozi ob obali iz nemških in holandskih luk ter luk severne Francije ter od Dunkerquea do Bresta in iz Bresta do francoskih pristanišč v Biskajskem zalivu. Zbirajo se velike množice trgovskih ladij v nemških, holandskih, belgijskih in francoskih lukah od Hamburga do Bresta. Potekajo priprave glede ladij, ki naj bi prepeljale nemško napadalno silo iz norveških luk. Za vsem tem pa je veliko število nemških čet, ki čakajo povelja, da se vkrcajo in krenejo na nevarno in negotovo pot čez morje.

Ne moremo reči, ali bodo Nemci poskušali priti. Ne moremo za gotovo vedeti niti tega, ali bodo izvedli ta poskus. Toda njih ne sme zakrivati oči pred dejstvom, da se pripravljajo za največjo pazljivostjo in znanimi nemškimi načini na ta otok v največjem obsegu in da se začne lahko v vsakem trenutku, proti Angliji. Škotski, Irski ali pa proti vsem trem.

Zaradi tega moramo smatrati prihodnji teden ali pa še prej kot čas, ki je v naši zgodovini zelo važen, in ga moramo vzporediti s tistimi časi, ko se je španska armada blizala Kanalu in je z njo obračunal admiral Drake, ali pa z dnevi, ko je Nelson stal med nami in Francijo. Kar se dogaja sedaj, se dogaja v mnogo večjem obsegu in je mnogo bolj važno za bodočnost sveta in njegovo omiko, kakor pa so bili minuli časi. Vsak možki in vsaka ženska se bo torej pripravila, da izpolni svojo nalogo, pa naj bo ta kakršna koli.

Naša mornarica je močna in naše letalstvo, kakor še nikdar do sedaj. Naše letalstvo se zaveda svoje moči, ki jo je dokazalo ne sicer po številu, ampak po močtvu in aparatih. Naše obale so močno utrjene in dobro zasedene. Za tem pa imamo dobro oboroženo vojsko, ki pripravljena čaka na napad. Poleg tega imamo več kakor milijon in pol ljudi v prostovoljski organizaciji za krajevno obrambo, ki so pri-

pravljani, da se borijo za vsako ped zemlje v mestih ali v vaseh.

Z iskrenim zaupanjem trdim, da Bog brani pravico. Ta huda bombardiranja Londona so del v načrtu nemškega napada. Nemčija upa, da bo z ubijanjem civilnega prebivalstva zasejala strah in da bo tako obrnila pozornost od napada, ki ga pripravlja. Toda Nemčija premalo pozna miselnost angleškega naroda, ki je vzgojen tako, da mnogo bolj ceni svobodo kakor pa svoje življenje. Nemčija je s temi napadi dosegla to, da je še bolj zanečila ogenj v angleških srcih tukaj na otoku in po vsem svetu. Ta ogenj bo gorel, dokler ne bo iz Evrope izginila zadnja sled nemške oblasti in dokler si novi in stari svet ne bosta podala roki za obnovo svobode in časti človeka. Mi moramo biti zedinjeni in čvrsti.

Izražam svoje občudovanje nad tistimi, ki vršijo pasivno obrambo Londona, zlasti pa gasilcem, katerih delo je tako težko in nevarno. Ves svet se danes čudi mirnosti in duševni moči, s katero prebivalci Londona pričakujejo veliko preizkušnjo, katere konec ne moremo videti naprej. Vse naše sile, ki se borijo na kopnem, v zraku in na morju, vedo, da imajo za seboj narod, ki se ne bo uklonil, pa naj bo boj še tako težak in dolg.

Linden. Angleški letalci so bombardirali Berlin iz višine 150 metrov. Uradnih poročil o vseh človeških žrtvah in o ranjenih ter o tvarni škodi ni.

Berlin, 12. septembra. m. Europa Press poroča: Diplomatski urednik »Hamburger Fremden Blatta« je dobil poročilo, da so v Londonu sprejeli sklep o nadaljnjem bombardiranju Berlina in drugih nemških mest. To torej pomeni, da bo tudi London spet bombardiran. Kralj in vlada računata s potrebo, da se preselita iz Londona v notranjost države. Nemško časopisje prinaša tudi poročilo »New York Timesa«, da se bavi angleška vlada s predlogom, da bi vse svoje urade preselila iz Londona.

Strahovito bombardiranje francoskih in belgijskih pristanišč

London, 12. septembra. m. Reuter poroča: Angleško letalsko ministrstvo poroča:

Angleška letala so ponoči tri ure napadala vojaške objekte v francoskem pristanišču v Calaisu. Calais je ves v ognju. Bombardiranje je trajalo nepretrgoma tri ure. Zadete so bile številne ladje. Letalci so opazili tudi mnogo požarov. Tudi Ostende je bil strahovito bombardiran. Celih osem

ur je prihajal oddelek letal za oddelkom in obmetaval z bombami pristaniške naprave in ladje, ki so bile tam zasidrane. Letalci so ugotovili, da so bombe zadele mnogo ladij. Gost dim se je dvigal tudi iz tistih delov mesta, kjer so bile pristaniške naprave. Enako je bil bombardiran tudi Boulogne, kjer so angleška letala razbila žaromete in prisilila protiletalsko topništvo k molku.

Razglas poveljarja romunske države mladini

Bukarešta, 12. septembra. DNB: Voditelj države general Antonescu je objavil razglas romunskemu narodu, v katerem se obrača zlasti na legionarje in nacionalno mladino. General Antonescu poudarja važnost izprememb, ki so nastale in ki bodo omogočile popolno preureditev Romunije. Legionarji in nacionalna mladina so dosedaj manifestirali svoje veselje, toda sedaj je dovolj mani-

festiranja in treba bo začeti delati in izvesti velike naloge. Legionarji in nacionalna mladina naj delajo v korist domovine in vsega naroda. Na koncu izjavlja general Antonescu, da se bo v nekaj dneh že lahko začelo sistematično delo za obnovo romunske domovine.

Zasedanje romunske Transilvanije

Bukarešta, 12. sept. Rador. Romunsko uradno poročilo pravi, da se je izpraznitev sedmega pasu v Transilvaniji izvedla v redu in brez spopadov točno po določenem načrtu. Ostanek ozemlja, ki bo odstopljen Madžarski, bo evakuirano 12. in 13. septembra. Jutri zjutraj odpotuje v Budimpešto romunska delegacija z ministrom Valerjem Popom na čelu zaradi rešitve ostalih vprašanj med Romunijo in Madžarsko v smislu sklepov dunajske razsodbe. Madžarska vojska je davi vkorakala v Cluj.

Kraljevi grad v Londonu zadet

London, 12. septembra. (Reuter.) Buckinghamski grad je bil poškodovan od letalske bombe, ko je kralj pred dvema dnevi odšel na vzhodni del Londona in so ga ljudje toplo sprejemali. Bomba je padla v malo plavalnico dvorca na severni strani. Bomba, ki je padla v ponedeljek, je eksplodirala šele v torek s strahovitim pokom ter je povzročila veliko škodo na oknih na eni strani dvorca. Velike količine kamna in cementa so razmetane v veliki razdalji in so delno padle v jamo, globoko 9 m, katero je izkopala bomba. Bomba je bila težka 225 kg. Ko je eksplodirala, ni bil v severnem delu dvorca nihče. Večina oken je razbitih, mnoga okna pa je pritisk vrgel iz zidu. V nekaterih prostorih kraljeve družine pa ni bilo nobeno okno razbito.

Ameriška vlada je predložila zbornici zakon, po katerem odsele ne bodo mogli dobiti ameriškega državljanstva komunisti, fašisti, anarhisti in vsi, ki bi mogli tvoriti »peto kolono« kake izvenameriške države ali političnega gibanja.

V italijanskih uradnih krogih po poročilu agencije Stefani odločno zanikajo vesti ameriškega tiska o tem, da je bilo aretiranih veliko uglednih italijanskih osebnosti iz vrst plemstva in politikov. Res je samo to, da so internirali kneza Doria-Pomfili in kneza Torlonija, ker sta se zavzemala za mir z Anglijo in širila malodušje.

Ameriški avtomobilski kralj Henry Ford je poslal ameriškemu tisku izjavo, v kateri pravi, da bo pri predsedniških volitvah podpiral Rooseveltovega nasprotnika Wilkiea, češ da je Wilkie trgovec in kot trgovec več, kaj je Ameriki najprej in najbolj potrebno.

Vesti 12. septembra

Tisoči in tisoči Londončanov so snoči že ob 6 začeli odhajati v zavetišča proti letalskim napadom, da bi ujeli nekaj ur potrebnega spanja še pred začetkom nočnih napadov.

Španski notranji minister Serrano Sumer bo v kratkem došel v Berlin na nekaj dnevni uradni obisk. Povabila ga je nemška vlada. Zdi se, da bodo pri tej priliki skušali Sumerja, ki je znan prijatelj narodnega socializma in fašizma, pridobiti za vstop Španije v sedanjo vojno.

London se v vojaškem oziru docela razlikuje od drugih evropskih prestolnic, kakor n. pr. od Berlina. V Londonu namreč vojaških stavb dejansko z višine ni mogoče ločiti od nevojaških stavb, razen tega pa so tam celo parki prekopani z jarki in torej spremenjeni v vojaške naprave. Prav tako je v drugih angleških velikih mestih, dočim je v Berlinu in po nemških industrijskih mestih lahko ločiti vojaške objekte od nevojaških, izjavljajo v berlinskih uradnih krogih in dostavljajo, da so zaradi tega civilne žrtve v Londonu upravičene, po nemških mestih pa ne.

Nemške bombe lahko spremenijo v prah sleherni stari spomenik angleške moči in slave ter sleherno skromno angleško hišo, pa le ne bodo nikdar uničile svobodoljubnega duha v našem svobodnem ljudstvu. Angleški narod daje danes vzgled moči in mirnosti, ker ve, da ga podpira ameriško ljudstvo. Angleška industrija in vojna proizvodnja se zaradi nemških letal ni nič ustavila, marveč celo pospešila, je govoril včeraj angleški minister Greenwood, ki je član delavske stranke.

V bolgarsko pristanišče Varna je dopotoval dopisnik največjega ameriškega dnevnika »New York Timesa«, Gedic, ki je bil 18 let dopisnik lista v Moskvi, a je zdaj zaprl pisarno in zapustil Rusijo, ker mu demokracija rdeča cenzura ni puščala pošiljati prav nobenih poročil več. Taka je torej svoboda in demokracija v tistem redu, ki nam ga tako zvesto ponuja »Sodobnost« in njeni prispevki v slovenskem tisku.

Ameriški senat je odobril zakon, po katerem bodo Združene države dale južnoameriškim republikam 200 do 700 milijonov dolarjev posojila, s čimer nameravajo izpodbiti nemški politični in gospodarski vpliv.

Francoska vlada je zaradi pomanjkanja sladkorja do 31. oktobra dovolila uporabljati saharin za pripravo sladkih pižav in jedi. Na podobno ukrep bi bilo treba misliti tudi pri nas, če bo še dalje dovoljeno skrivati sladkor zaradi zviševanja cen.

Voditelj belgijskih socialistov, Henry de Man, je poslal svoji stranki zapoved, naj se sama razide.

Francosko vrhovno sodišče je te dni obtožilo zaradi veleizdaje in krivde za francoski poraz bivšega dolgoletnega letalskega ministra Cota, ki je s korupcijo in oddajo letal rdeči Španiji onesposobil francosko letalstvo, ter bivšega ministra za letalsko proizvodnjo La Chambrea, ker je ves čas pred vojno in med vojno, ko je bil minister v javnost spuščal lažnive številke o tem, kako se je izdelava letal dvignila. Oba prvaka ljudske fronte sta z velikimi denarji pobegnila v Kanado.

Nemško prebivalstvo prenaša angleške napade na Berlin mirno, pogumno in z zatajevanjem, ker ve, da nemški letalci te napade vračajo tako, kakor jim je zapovedal Hitler, prvi nemški tisk.

Strahopetni angleški letalci so v jasni noči bombardirali Berlin in od včeraj dalje ne more nihče več dvomiti o njihovi podlosti. Z majhne višine so metali bombe na nemške narodne spomenike in stanovanjske hiše, kar pomeni najhujše vojskovanje v zgodovini. Zaradi tega je treba angleški narod z najstrašnejšimi sredstvi prisiliti k priznanju, da se s sedanjem vojno proti Nemčiji vojskuje tudi proti človeštvu, piše berlinska »Börsen Zeitung« spričo zadnjega napada na Berlin.

Angleška vojna mornarica bo imela pri preprečenju nemškega vdora ogromno vlogo in bo poglavito orožje angleške zmage. Ta mornarica je danes samo na Sredozemlju dosti močnejše, kakor je bila n. pr. pred desetimi dnevi, je izjavil včeraj angleški mornariški minister Alexander.

Poročila o letalskih izgubah

Snočje nemško uradno poročilo pravi:

54 angleških letal sestreljenih, od tega nad Berlinom 8.
18 nemških letal izgubljenih.

Snočje angleško uradno poročilo se glasi:

89 nemških letal sestreljenih.
24 angleških letal pogrešanih.
7 pilotov rešenih.

Dopisnik ameriške agencije United Press poroča z nemško-švicarske meje, da je zadnje dni večje število italijanskih pilotov odšlo v Nemčijo, da bodo ojačili nemško letalsko moštvo.

Predsednik ameriške delavske zveze, največje strokovne organizacije v Združenih državah, je včeraj uradno sporočil, da bo njegova organizacija z vsemi silami podpirala Roosevelta pri predsedniških volitvah.

Deset tisoč letalskih tovorov bomb dnevno bodo zmetala nemška letala na London in na njegovo okolico, kot pripravo za splošno ofenzivo proti Angliji. Angleži so že premagani, pa tega še ne vedo, so izjavili dopisniku United Pressa v Berlinu na uradnem mestu.

Bivši romunski kralj je snoči s svojim posebnim vlakom dopotoval v francosko mesto Perpignan, od koder je ob 18.40 nadaljeval pot proti španski meji. V Perpignanu ga je pozdravil tamošnji francoski prefekt.

Poldrugourni nočni napad angleških letal na Berlin

Bombardiranje angleške in nemške prestolnice se bo nadaljevalo

Berlin, 12. sept. DNB: V noči med 11. in 12. septembrom so angleška letala letela nad severno Nemčijo ter vrгла bombe na več mest in to samo na stanovanjska poslopja. V prvi vrsti so bile vržene bombe na Hamburg in Bremen. Eksplozivne in zažigalne bombe so povzročile številne velike požare v stanovanjskih hišah. Ubilih je bilo več oseb ter več hudo in lahko ranjenih. Njihovo število še ni ugotovljeno. Zdi se, da škoda ni bila večja. V samem Berlinu zaradi učink protiletalskih baterij in discipliniranega zadržanja prebivalstva ter odlične organizacije pomožne službe ni bilo večje škode.

London, 12. sept. o. Reuter poroča: Angleška letala so ponoči 1 uro in pol bombardirala Berlin. Protiletalski ogenj je bil zelo oster. Kljub temu pa so angleška letala zmetala bombe na neko tovarno in živalski vrt. Povzročenih je bilo tudi več požarov. Po nemških poročilih so angleška letala bombardirala tudi dve neimenovani mest v severovzhodni Nemčiji. Ostala angleška suhozemska in vodna letala so bombardirala kraje v Holandiji, Belgiji in zasedeni Franciji.

Berlin, 12. sept. o. Iz včerajšnjih nemških uradnih poročil je razvidno, da je pri predinočnem angleškem napadu na Berlin bilo zlasti prizadeto središnje mesto: Pariser Platz, zadeta slovita Brandenburška vrata, Akademija umetnosti, državni zbor, ki gori, največja in najnovejša berlinska cesta Ost-West-Axe, živalski vrt, potsdamski železniška postaja, Steber Zmage, več bolnišnic, trgovskih in stanovanjskih hiš ter več poslopij v diplomatski četrti, katero so morali izprazniti. Na številnih krajih so še vedno požari, ki jih pa gasilci

Peti ponočni letalski naskok Nemcev na London

Angleška poročila pravijo, da je bil znatno šibkejši od prejšnjih

Berlin, 12. sept. m. DNB poroča: Brž ko se je naredil mrak, so nemški letalski oddelki odleteli in spet vso noč napadali Anglijo.

London, 12. sept. o. Reuter poroča, da je bil snočnji napad na London šibkejši kakor pa druge dneve, pač pa je bilo protiletalsko streljanje najmočnejše kar jih je bilo dosedaj slišati. Sovražna letala so povečini bombardirala okraje na južni strani Londona ob reki Temzi in so bombe zadele dve bolnišnici, porušile več hiš in nekatere tovarne. Bombe so povzročile na več krajih večje požare, ki pa so bili do jutra v oblasti gasilcev. V drugih delih Anglije pa so bili napadi manjši kot druge dneve, tako v Južnem Walesu in severno vzhodni Angliji. Žrtev pa je bilo mnogo manj, kakor v dnevih od sobote naprej. Ponoči so sestrelili dva nemška bombnika. Od zbitih nemških letal so jih sestrelili lovci 80, 9 pa protiletalsko topništvo.

Norveški parlament je odstavil kralja Haakona

Za regenta je postavljen predsednik nove vlade Cristensen

Oslo, 12. septembra. o. United Press poroča: Norveški parlament je na svoji včerajšnji seji sprejel sklep, v katerem pravi, da kralj Haakon, ki se je preselil v London, ni več sposoben izpolnjevati svoje vladarske naloge. Dalje razglasa norveški parlament tudi vlado, ki se je preselila v London, za vlado, ki je odstopila. Zaradi tega je parlament imenoval novo vlado, kateri predseduje Ingolf Elster Cristensen, ki ima zaradi odstopitve kralja regentske pravice. Novi norveški zunanji minister je Ringnes, bivši norveški generalni konzul na Dunaju. Do teh sprememb je prišlo

na zahtevo Nemčije, ker se kralj Haakon navzlic vsem prizadevanjem ni hotel vrniti iz Anglije, marveč je izjavil, da se bo ob strani Anglije boril še dalje proti Nemčiji.

S tem sklepom parlamenta je torej norveški kralj uradno odstavljen.

Sovjetski poslanik v Londonu Majski je snoči obiskal angleškega zunanjega ministra Halifaxa in se z njim razgovarjal o tem, da bi Anglija priznala sovjetsko zasedbo v baltičnih državah.

Nemška sodba o namenu in pomenu obrambne pogodbe med Anglijo in Ameriko

Obrambna zveza, ki sta jo pred kratkim sklenili Kanada, to je Anglija, ter Združene države, je po svojem pomenu zgodovinski dogodek, kakršnih v novejših časih malo pomnimo. Neposredni vojni dogodki so ta pomen za nas v Evropi nekoliko oslabili, toda pisanje nemškega tiska prča, da je temu tako. Iz tega pisanja razvidimo, da se Nemci usodnosti te nove zveze dobro zavedajo, saj se z njo težišče sedanje vojne prenaša na drugo celino, na Ameriko, kar postavlja Nemčijo in Evropo pod njenim vodstvom prej ali slej pred nove, težke naloge, čeprav po nemški sodbi pomeni to dejstvo, da se je Anglija odrekla svoji vodilni vlogi v svetu. Iz nemškega razpravljanja zvane čisto jasna opozorila in grožnje Ameriki, naj ne nadaljuje angleške politike proti Nemčiji.

Znani nemški politični časninar Karl Megerle piše v listu »Berliner Börsen Zeitung« pod naslovom »Anglija piše testament«, da je Anglija napovedala Nemčiji vojno kot največja svetovna sila in kot voditeljica zveze, ki naj bi odločila o usodi sveta. Danes pa mora Anglija kakor nekaka podložniška država podpisovati diplomatske dokumente, ki po svoji vsebini pomenijo poraz Anglije.

Naj so ti skrivni sporazumi med Churchillom in Rooseveltom taki ali taki, jano je samo to, da vsi ti sporazumi ne predstavljajo znamenja zmage, temveč poraza, ki bo prisilil Veliko Britanijo, da zapusti Evropo. Anglija se mora danes podrediti Združenim državam.

Politika, kakršna je Angliji ponudil vodja Nemčije Adolf Hitler, bi osvobodila Anglijo roke in hrbet tako, da bi bila sposobna posvetiti se nadaljnemu razvoju in okrepitvi svojega imperija. Namesto tega pa so Angliji s pisanimi in ustnimi sporazumi med Washingtonom in Londonom povzročili, da je Amerika dedinja britanske sile in moči.

Dolar gospodari nad funtom. Angleške terjatve tečejo sedaj v ameriške blaginje. Ameriške državne oborožene sile preučuje sedaj najnovejša vojna orožja in najnovejša vojna načina, pri čemer ji služi kot merilo angleški porazi. Anglija financira modernizacijo ameriške vojne industrije. Ker angleških ladij in angleških trgovcev več ni, prevzamejo Združene države dosedanja angleška tržišča. V največjem času, ki ga je kdaj doživela Anglija, Amerika nadaljuje s prevzemanjem najdragocenejših angleških kolonijalnih posesti, ki jih pridružuje krogu svoje moči ter si zagotavlja v določenem trenutku prevzem angleške vojne mornarice.

Amerika je naredila odlično kupčijo. Ker Nemčija na drugi strani oceana nima niti ozemelskih niti vojaških načrtov, Nemci lahko mirno gledajo, pravi Megerle, kaj se tam odigra. Če bi pa bila Angliji dodeljena vloga neke vrste maticne ladje za letala ali mostu izvenevropskih sil za borbo proti Evropi, potem je naša dolžnost, da z še neizprosnjše strogošću skrhamo in onemogočimo Anglijo za tako nalogo.

Politika predsednika Roosevelta dobiva v vedno hitrejšem tempu imperialistični značaj. Sedaj se ta ameriški imperializem kaže sam na zahodni poltvi. Južnoameriške države niso obsežene v angle-

ško-ameriškem menjalnem gospodarstvu in te države bodo morale napeti vse svoje sile, ako bodo želele braniti svoje samostojno življenje. Združene države pa ne želijo od južnoameriških držav drugega, kakor da bi postale odkrito njihova oporišča.

Če bi pa ameriški imperializem prekoračil Monroeovo načelo (»Amerika Amerikancem«), potem bo to povzročilo na drugih celinah spore, ki jih sedaj nihče ne želi. Nihče namreč ne more zahtevati zase pravice, braniti na evropskem ali azijskem prostoru načelo sedanjega stanja, če na lastnem prostoru v tako velikem obsegu spreminja sedanje stanje, kakor je bilo storjeno z angleško-ameriško pogodbo. Kaj takega bi si mogla želeli samo veseliti, ki bi napravila isto napako kakor jo je napravila Anglija, ko je zahtevala zase pravico igrati na vsem svetu vlogo odločilnega činitelja pri reševanju posameznih problemov.

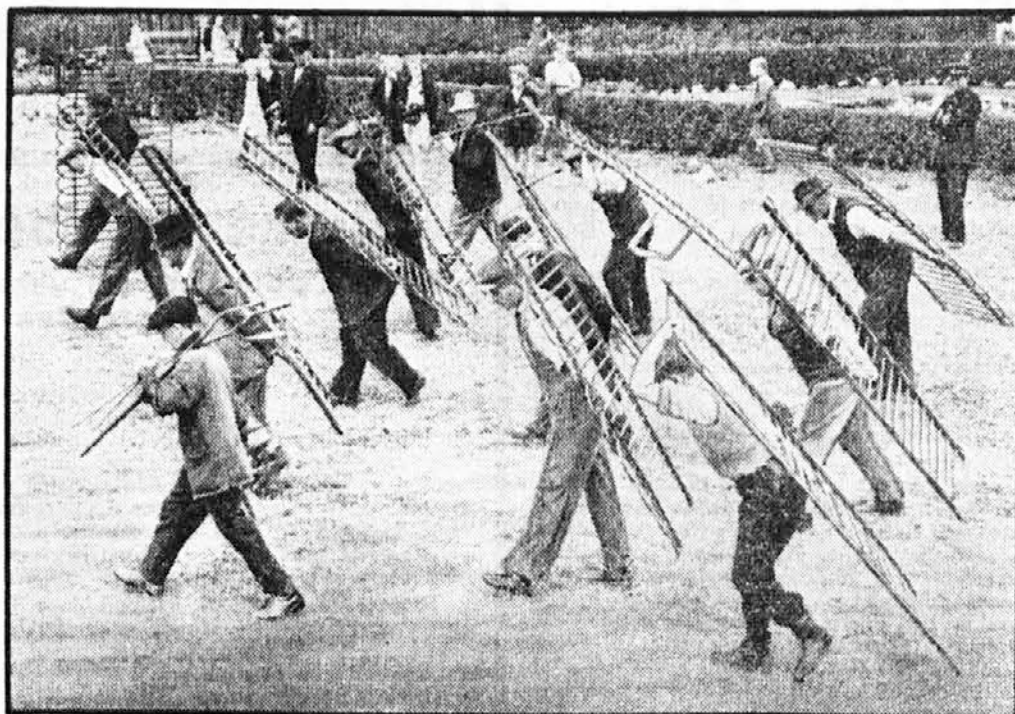
Sele bodočnost lahko pokaže, ali ima Amerika v resnici take zahteve. Če bi pokazale Združene države take zahteve, potem bi to pomenilo, da niso podedovale iz angleške dedne mase samo terjatev, temveč da žele podedovati tudi politične dolge. To je odločilno vprašanje. Razglašiti in geste, ki spremljajo prevzem varuštva nad Anglijo in ki so očitno naperjene proti Nemčiji in njenim prijateljem, še ne dajo odgovora na to vprašanje. Za sedaj samo lahko rečemo, da usoda Anglije ne daje niti najmanjše pobude komurkoli, da bi naredil iste napake, zaradi katerih je padla Anglija v nesrečo.

Padec prometa v Sueškem prekopu

Po uradni egipčanski statistiki je šlo julija skozi Sueški prekop v smeri sever-jug skupno 41 ladij s 57 potniki in 115.416 tonami blaga v primeri z 223 ladjami, 12.115 potniki in 1.381.900 tonami blaga v juliju lanskega leta. V smeri jug-sever je šlo 26 ladij brez potnikov s 400.814 tonami blaga, v primeri z 237 ladjami, z 118.940 potniki in 1.060.460 tonami blaga v enakem času lani.

Filmska razstava v Benetkah

V Benetkah je bil te dni zaključen filmski teden, ki je letos nadomestil običajno mednarodno filmsko razstavo. Organizatorji filmskega tedna v Benetkah so poslali Mussoliniju brzojavko, v kateri ga obveščajo o velkemu uspehu filmskega tedna, katerega so se udeležile Nemčija, Italija, Norveška, Španija in Švica. Brzojavka poudarja, da je bilo občinstvu pokazanih okoli 50 velikih in majhnih filmov. Vsak dan je bilo okoli 40.000 gledalcev. Tem prireditvam so prisostvovali številni predstavniki mednarodne filmske industrije, ker se razstave niso udeležile Amerika, Francija, Anglija in druge vodilne filmske države. Seveda ni nudila pregleda o vsem filmskem ustvarjanju v svetu, kakor je to bilo prejšnja leta.

Tudi v Angliji neutrudljivo zbirajo staro železo, zlasti okenske mreže in balkonske ograje, za potrebe vojne industrije.

Velike spremembe v ustroju in delu francoske vlade

Poglavar francoske države je 6. septembra imenoval novo vlado. Ta na videz zgolj zunanja sprememba je pa širšega pomena, kakor pa bi se zdelo na prvi pogled.

Francoski vladni ustroj je z njo do temelja preurejen. Vlada šteje zdaj podpredsednika brez listnice ter sedem državnih tajnikov-ministrov. Podpredsednik vlade je Pierre Laval. Ministri-državni tajniki pa so: Baudouin za zunanje zadeve, Bouthillier za finance, Aliberti za sodstvo, general Huntzinger za vojsko, admiral Darlan za pomorščico, Belin za proizvodnjo in Peyrouton za notranje zadeve. Poleg tega je v vladi še pet tajnikov, ki nimajo stopnje ministra in sicer: general za letalstvo, Caziot za kmetijstvo, Ripert za pouk in mladino, admiral Platon za kolonije in Berthelot za promet. Ti so podrejeni ministrom za pomorščico, za proizvodnjo, za sodstvo, za zunanje zadeve in za finance.

Politično vodstvo vlade ima državni poglavar maršal Petain, ki mu pomaga podpredsednik Laval in sedem tajnikov-ministrov. Tajniki, ki niso ministri, se udeležujejo ministrijskih sej, toda imajo pri

pripravi vladnih sklepov le posvetovalen glas. Ministrske seje vodi podpredsednik vlade.

Namen teh prenosov je utrditi oblast vlade s tem, da je v vladi čim manj ljudi, kar naj zagotovi tudi boljše izvajanje sprejetih sklepov.

Bivši vrhovni poveljnik francoske vojske general Weygand je bil imenovan za generalnega odposlanca vlade v francoski Afriki. Maršal Petain mu je hkratu dal najširša pooblastila za zagotovitev obrambe in varnosti francoskega imperija ter mu zapovedi nalogo, da uredi obrambo imperija v Afriki. Vlada hoče s tem dokazati, da je trdno odločena z vsemi sredstvi zoperstaviti se spetkam, ki hočejo ločiti evropsko Francijo od kolonij ter razbiti enotnost francoskega imperija.

Razen podpredsednika Laval ne pripada noben član nove vlade parlamentu.

Politična načela nove vlade so: odločnost, delavnost, pravičnost, točnost, zadušitev vseh protinacionalnih in protifrancoskih početij, očiščenje državne uprave in ustvaritev uradnega zbora, ki bo popolnoma vdan državi ter javnim koristim.

Po prvi seji je nova vlada vzela francosko državljanstvo 15 oseb, ki so odstopovale v tujino, med njimi bivšemu ministru Cotu, grobarju francoskega letalstva, petim članom milijarderske rodbine Rothschildov ter petim časnikarjem: Genovefi Tabouis, Sembilji ljudske fronte, vojnim hujskačem Kerillisu in Pertinaxu ter Emilu Bureju in Eliju Boisu.

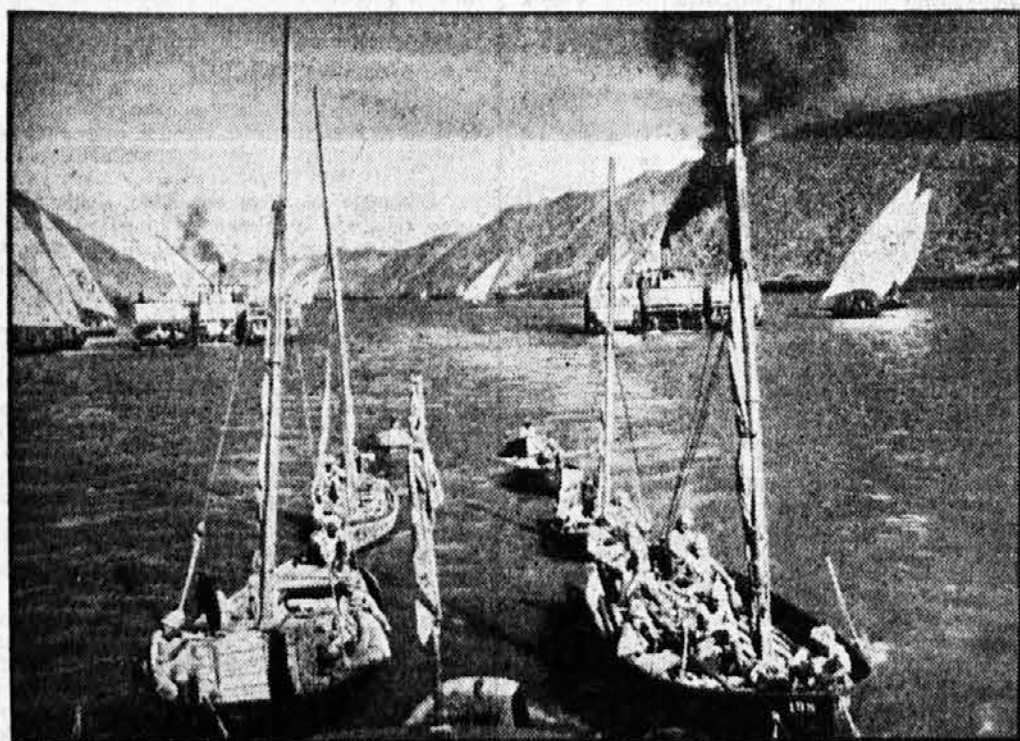
Radio

Program radio Ljubljana

Četrtek, 12. septembra: Belgrad: 21.30 Balalajke — Zagreb: 21 Orkestralni in solistični koncert — Bratislava: 21 Koncert — Praga: 25 Koncert češke gl. — Brno: 19.45 Čajkovski: Labodje jezero — balet — Sofija: 20 Bachov koncert — Budimpešta: 21.20 Kon. na flauti — Hürby: 20 Solistični koncert — Rim-Bari: 21 Simfonični koncert — Trst-Milan: 22 Orkestralni koncert — Kodanj: 19.50 Koncert cerkvene glasbe — Sottens: 20.30 Pevski koncert — Toulouse: 18.45 Simfonični orkester.

Drugi programi

Četrtek, 12. sept.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček vseh zvokov (plošče) — 12 Napevi iz oper (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 20 Deset minut zabave — 20.10 O namenih Rdečega križa (g. dr. Oto Fetič) — 20.30 Kvintet kamniških fantov — 21.15 Reprodukcijski koncert simfonične glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V oddih igra Radijski orkester.

Angleži prevažajo po Nilu navzgor proti Sudanu čete v jadrnicah, katere vlečejo parniki na kolesa

Francis Jammes:

Roman o zajcu

Nič ga ni vleklo ven prej, dokler ne pride čas, da krene svojevoljno. Njegova modrost je bila v skladu s poslušom. Življenje mu je bilo glasba, kjer mu je vsak neskladni zvok svetoval, naj bo oprezen. Nikdar ni zamenjal pasjega laježa z donenjem zvonov iz daljave, niti kretnje človeka z drevesom, ki ga maje veter, ne poka puške s pokom groma, ne groma z ropotom voza, ne lovskega piska z žvižgom parnega stroja, ki je v vasi mlatil žito. Tako je v vsem poznal le en jezik, v katerem je imel za besede sovražnike.

Kdo bi torej mogel povedati, odkod je zajec imel to sposobnost in modrost? Nihče ne bi mogel tega pojasniti, niti tega ne, kako je vse to prejel. Njegovo poreklo se gubi v noči časa, kjer se vse povesti zmedo.

Mar je izšel iz Noetove barke na gori Ararat tedaj, ko je upadanje vode naznanilo z oljkovo vejo golob, ki je do danes ohranil v svojem grgljenju šumenje naraslih voda? Ali je bil ustvarjen tak, kakršen je, s kratkim repom, z dlako, ščetinasto kakor strnišče, z razklatno ustnico in z dolgimi ušesi? Ali je Večni kar takega posadil pod lovorje v zemeljskem rajju?

Ali je, potuhnen pod rožnim grmom, videl Evo, ko se je vitka kakor žrebe sprehajala sredi perunik z milino svojih zagorelih nog in je molela svoje zlate prsi pred prepovedani sad? Ali je bil tedaj žarečja meglica? Ali je že živel v osrčju porfirja? Ali je bil, nezgorljiv, že vstal iz tiste kašnatne lave, da bi povrst prebival, prej kot si je drznil v svet pomoliti svoj nos, v stanicah granita in alg? Ali se ima zahvaliti tekočemu jaspisu za svoje ogljeno črne oči? Ali lapornemu blatu za svoj kožuh? Morski travi za svoja gibljiva ušesa? Tekočemu ognju za svojo vročo kri?

... Malo mu je bilo mar za svoje poreklo ta čas, ko je spokočno počival v svojem brlogu. To je bilo viharnega dne sred avgusta proti koncu soparnega popoldneva, ko se je nebo, modro

kakor zamolke slive, nagrmadeno tukaj in tam, pripravljalo, da se razpoči v nižino.

In skoraj je završala ploha po robidju. Bobnenje dolgih udarcev vode je bilo vse bolj naglo. Toda zajec se ni zbal, kajti dež je pljuskal v ritmu, ki ga je poznal. Sicer pa ga tudi zadel ni, ker ni mogel prodreti skozi gosti strop rastlinja. Ena sama kaplja je padala na dno jame in udarjala vedno na isto mesto.

Tako ni zajca niti malo vznemirjal ta koncert. Poznal je harmonijo, s katero so bile dežne solze povezane kakor v kitice; vedel je, da ni le-tu vmes ne psa ne človeka ne lisice ne skobca. Nebo je bilo kakor nekakšna harfa, na kateri so bile od vrha do tal napete srebrne strune curkov. Od spodaj pa je vsaka stvar odmevala po svoje in po vrsti povzemale svojo lastno tenco. Pod zelenimi prsti listja so strune zvenele kakor kristal, polahko in zamolke. Dejal bi, da je to glas meglene duše.

Zemlja je pod udarci dežja vzdihovala kakor devica, ko jo je že dolgo vznemirjal južni veter. Tam pa, kjer je bila zemlja najbolj razpokana in suha, se je slišal šumot vsrkavanja, dihal njenih razpaljenih usten, ki so se podajale nevihti.

Toda noč, ki je sledila po tej nevihti, je bila vedra. Dež je bil skoraj izhlapljen: na trati, kjer sta se sestajala zajec in njegova družica, so ostale komaj goste gmote megle, podobne nekakšnim rajskim vrtom bombaža, katerih tulci so pokali v svitu mesečine. Po vzpetinah so se nizali grmi, težki od dežja in podobni romarjem, ki so se sklanjali pod bremenom svojih bisag in mehov. Povsod je bil mir. Neka roka je podpirala čelo angelske prikazni. Jutranji zor, ki ga je stresal hladen drget, je pričakoval sestro zoro, pripognjene bilke pa so čarale zor.

Nenavadno pa je zajec, sedeč sredi poljane, zagledal človeka, ki je šel proti njemu. Toda ta človek ga ni prestrašil. Bilo je to prvič po dolgih vekih, odkar je človek začel nastavljanje zanke in napenjati lok, da se v dolgoučevji duši ni zdramil gon po begu.

Človek, ki je prihajal, je bil oblečen kakor panj pozimi, ko ga prekrija volnena mahovina. Čepico je imel na glavi in sandale na nogah. Palice ni nosil. Prekrižal je roke v rokavih

svoje halje, prepasane z vrvo. Proti mesecu je držal svoje koščeno lice, ki je bilo bolj blede ko njegovo. Ostro se je odražal njegov orlovski nos, njegove po oslovsko globoke oči in črna brada, v kateri je grmovje pustilo čopke ovčje volne.

Spremljali sta ga dve golobici. V milini noči sta se preletali z veje na vejo. Zaljubljeno utripanje njunih kril je spominjalo na listke oschlega cvetja, ki naj bi se hoteli ponovno združiti in spet razcveteti v venček.

Pred njim so šli, z repi mahaje, trije klavirni psi s trnovimi ovrtnicami, star volk pa je lizal rob njegove halje. Ovca in njeno jagnje sta se blizala po žefranu nad mahom, boječe in ljubko meketajoče sta stopala po svetlo sinjih hijacinthah. Trije skobci pa so se začeli igrati z golobicama. Bojazljiv nočni plič je od radosti žvižgal sredi žira, potem pa se je vzpel v zrak in dosegel skobce in golobici, janjčka in ovco, pse in volka in človeka.

In človek se je približal k zajcu in mu dejal:

»Francišek sem. Ljubim te in te pozdravljam, brat moj! Pozdravljam te v imenu neba, kjer se zrcalijo vode in bleščeče kamenje, v imenu zajčje deteljice, skorje in zrnja, s katerim se hraniš. Pojdi s tem nedolžniki, ki me spremljajo in slede mojim stopinjam, zanašajoč se name kakor bršljan, ki se ovija okrog drevesa in ne misli na to, da bi zdaj zdaj utegnil priti drvar. O zajec, vero ti prinašam, s katero verjamemo drug drugemu, vero, ki je življenje samo, ki je to, kar ne vemo, vendar to, v kar verujemo. O dragi in ljubljani zajec, o sladki potepuh, hočeš slediti naši veri?»

In medtem ko je Francišek govoril, so živali stale in molčale, ležeč na trebuhu ali sedeč na vejicju, zaupajoč tem besedam, ki jih niso razumele.

Edini zajec je široko razprtih oči, kakor da bi ga vznemiril zvok teh besed, potisnil eno uho naprej, drugo nazaj, ko da bi hotel zbežati in ostati hkrati.

Ko je Francišek to videl, je utrgal na trati šop trave in jo pomolil dolgočicu, ki mu je sledil.

Od te noči so vsi potovali skupaj.